

EEN THEMA VOOR EEN VERZAMELING

PORTRETEN VAN BELGISCHE FRANSTALIGE SCHRIJVERS

Willy FAES

Van 9 tot 30 maart 1952 werd in het Museum voor Schone Kunsten te Brussel de tentoonstelling ingericht "Portraits d'écrivains belges de langue française" door de "Association des écrivains belges" naar aanleiding van het vijftigjarig bestaan van de vereniging .

Naast beelden , schilderijen , tekeningen en gravures kon men er ook 22 medailles bewonderen op een totaal van 227 tentoongestelde kunstwerken .

Wij hebben de twee bladzijden uit de catalogus overgenomen die het hoofdstuk medailles belichten . Deze lijst is zeker niet volledig . Wij denken dan vooral aan de medailles van de 19de eeuw en deze die uitgegeven werden na 1952 .

Dit thema kan veel genoegens verschaffen aan de verzamelaar . Eerst en vooral is er de vreugde bij het vinden , tijdens een veiling of een beurs , van een portret dat ontbreekt in de verzameling . Het kan ook aanzetten een boek te lezen van een auteur die men ontdekt of een werk te herlezen van een gekende schrijver . Daarenboven kan men deze mooie portretten tentoonstellen in de bibliotheek naast het oeuvre van de auteur liever dan ze op te bergen in een schuif van de medaillekast .

De nummers voorafgegaan van een sterretje zijn afgebeeld bij dit artikel . Van links naar rechts en van boven naar onder :

- Charles Decoster (Alfons Mauquoy)
- Henri Carton de Wiart (Armand Bonnetain)
- Henri Pirenne (Marcel Rau)
- Iwan Gilkin (Charles Samuel)
- Emile Verhaeren (Armand Bonnetain)
- Camille Lemonnier (Jenny Lorrain)

MÉDAILLES

- * 201 **Henry Carton de Wiart (Comte)**
par Armand Bonnetain (Méd. bronze - 1946)
- * 202 **Charles Decoster**
par Alphonse Mauquoy (Méd. bronze - 1927)
- 203 **Georges Eekhoud**
par Paul Wissaert (Plaquette bronze - 1911)
- 204 **George Garnir**
par Godefroid Devreese (Méd. bronze - 1939)
- * 205 **Iwan Gilkin**
par Charles Samuel (Méd. bronze - 1924)
- 206 **Gérard Harry**
par Godefroid Devreese (Méd. bronze - 1925)
- 207 **Gaston Heux**
par Jenny Lorrain (Méd. fonte de bronze - 1930)
- 208 **Hubert Krains**
par Paul Wissaert (Méd. bronze - 1926)
- * 209 **Camille Lemonnier**
par Jenny Lorrain (Méd. bronze - 1942)
- 210 **Prince Charles de Ligne**
par Simon (Méd. bronze)
- 211 **Maurice Maeterlinck**
par A.Wansart (Méd. bronze - 1941)
- 212 **Edmond Picard**
par Armand Bonnetain (Méd. bronze - 1913)
- 213 **Louis Piérard**
par Dolf Ledel (Méd. fonte de bronze - 1938)
- * 214 **Henri Pirenne**
par Marcel Rau (Méd. bronze - 1932)
- 215 **J.-M. Remouchamps**
par Georges Petit (Méd. bronze - 1924)
- 216 **Robert Sand**
par Armand Bonnetain (Méd. fonte argent - 1928)
- 217 **Léon Souguenet , Louis Dumont-Wilden , George Garnir**
par Godefroid Devreese (Plaquette bronze - 1930)
- 218 **Hubert Stiernet**
par Paul Wissaert (Méd. bronze - 1928)
- 219 **Marguerite Van de Wiele**
par Jenny Lorrain (Méd. bronze - 1911)
- * 220 **Emile Verhaeren**
par Armand Bonnetain (Méd. fonte - 1911)
- 221 **Emile Verhaeren**
par A.Wansart (Méd. argent - 1926)
- 222 **Max Waller**
par Godefroid Devreese (Méd. bronze - 1910)

appartiennent à la Bibliothèque Royale de Belgique
CABINET DES MEDAILLES

DE VERZAMELING KUNSTMEDAILLES UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN TE GENT

Huguette Taymans

Vele musea en instellingen bezitten een numismatische verzameling, die meestal opgebouwd is rond een welbepaald thema : de geschiedenis van de eigen stad of streek, een specifiek onderwerp (zoals oorlog, de spoorwegen, een politieke strekking) of het oeuvre van een artiest of van een groep kunstenaars. Enkele instellingen, zoals het penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel of van de universiteiten bezitten een meer algemene verzameling met het oog op hun onderrichtende functie. De verzameling van het Museum voor Schone Kunsten te Gent vormt hierop een uitzondering. Er bestaat geen enkel inhoudelijk verband tussen de verschillende medailles die er deel van uitmaken, behalve het feit dat ieder stuk omwille van zijn artistieke kwaliteiten, als kunstwerk, werd geselecteerd. Dit maakt de verzameling uniek in zijn soort.

De collectie werd vrijwel volledig opgebouwd tussen het begin van de twintigste eeuw en het midden van het interbellum; een periode waarin de medaillekunst onder invloed van de Franse school een heropleving kende. Drie factoren speelden een belangrijke rol bij het vernieuwend élan dat deze kunsttak in deze periode heeft gekenmerkt :

- Veruit het belangrijkste was de popularisatie en verbetering van de reduceerbank. Voordien werden de afbeeldingen van geslagen medailles steeds rechtstreeks in de metalen stempels gegraveerd, waardoor het vervaardigen van penningen een zeer gespecialiseerde discipline bleef. Nu werd het mogelijk om de afbeelding op groter formaat en in een ander materiaal (bvb. gips) te modelleren, waarna een mechanische verkleiningsmachine de stempel produceerde. Daardoor kon de medaillekunst ook beoefend worden door artiesten die een opleiding als beeldhouwer hadden genoten. De eerste grote beeldhouwer-medailleur die van deze methode gebruik maakte was de Fransman Jules-Clément Chaplain. Voor de meeste beeldhouwers was de creatie van penningen van ondergeschikt belang, maar enkelen gingen zich bijna uitsluitend op deze kunsttak toeleggen. Dit leidde uiteraard tot verschillen in de uitwerking : de beeldhouwers, voor wie een medaille een bas-reliëf in miniatuur bleef, wendden meestal een veel hoger reliëf aan dan de gespecialiseerde medailleurs, zoals bijvoorbeeld G. Devreese.
- Daarnaast werd meer en meer gebruik gemaakt van een artificiële aangebrachte en aangepaste patina op de medaille, waardoor de kunstenaar ook gebruik kon maken van kleurenschakeringen om eigen accenten te leggen en om het door hem gewenst effect te bekomen. Dit was vooral nuttig omdat door de nieuwe productietechniek de stijl van de medailles geëvolueerd was van afbeeldingen met een hoog en scherp reliëf op een volledig vlakke en gepolierde achtergrond naar een totaalcompositie waarin beeltenis, achtergrond en omschrift één geheel vormen.
- Ook werd vanaf het einde van de negentiende eeuw meer en meer afgestapt van de traditionele ronde vorm voor de medailles. Daardoor kreeg de kunstenaar veel meer mogelijkheden om zijn inspiratie uit te werken.

Deze "renascimento" bleef ook in onze streken niet onopgemerkt in kunstminnende en numismatische middelen, waar allerlei initiatieven het licht zagen. De periodiek "*Médailles Historiques de Belgique*", die reeds in 1869 door C. Piqué, A. Brichaut, G. Cumont et A. De Witte was opgestart, speelde hierbij een belangrijke rol. De afleveringen van deze publicatie vormden een bijlage bij het notoir numismatisch tijdschrift "*Revue belge de Numismatique*" en waren doorlopend genummerd om samen een boekdeel te vormen. Ze bevatten een geïllustreerde catalogus van de voornaamste nieuwe uitgaven in België en besprekingen van de tendenzen in de medaillekunst tijdens de betreffende periode. Het eerste deel werd afgesloten in 1890, het tweede liep van 1891 tot 1908 en het derde van 1909 tot 1914.

In 1901 werd - onder impuls van Alphonse De Witte - de "*Société Hollandaise-Belge Des Amis de la Médaille d'Art*" opgericht. Deze vereniging zette zich in voor de promotie van de

medaillekunst door middel van het organiseren van graveerwedstrijden voor jonge artiesten, het uitreiken van een jaarlijkse penning aan de leden en de uitgave van allerlei publicaties (onder meer reeksen postkaarten) in verband met de medaillekunst. Ze waren ook mede-organisator van de grote "*Salons de la Médaille*" die vanaf dan regelmatig gehouden werden. Toen de Belgische vleugel na de Eerste Wereldoorlog besloot om alle leden uit landen die met België in oorlog waren geweest in blok uit te stoten, kwam het tot een breuk met de Nederlanders die geen reden zagen voor deze maatregel. Op 21 maart 1920 werd de Belgische sectie omgevormd tot de zelfstandige vereniging "*Les Amis de la Médaille d'Art*". Reeds tijdens het interbellum verging het haar minder goed. De laatste medaille werd in 1953 uitgegeven en in 1958 werd de vereniging ontbonden.

Ook te Gent liet men zich niet onbetuigd. Rond 1909 zag de "*Société Gantoise des Amis de la Médaille*" het licht, met Joseph Casier als voorzitter, M. de Smet de Naeyer als ondervoorzitter en G. Brunin als secretaris-schatbewaarder. Ze gaf - in tegenstelling tot de Hollands-Belgische vereniging - geen eigen penningen uit, maar steunde de medaillekunst via gerichte aankopen van werk van eigentijdse kunstenaars, vooral dan op het "*Salon de la Médaille*" van de wereldtentoonstellingen van Brussel in 1910 en van Gent in 1913. Daarbij werd er speciaal op toegezien dat de verworven stukken een representatief geheel vormden, met een voldoende spreiding tussen de verschillende landen en artiesten. Het resultaat vormde inderdaad een valabel totaalbeeld van de medaillekunst van deze periode.

Deze aankopen van de "*Société Gantoise des Amis de la Médaille*" kwamen systematisch in het Museum van Schone Kunsten terecht, dat zelf in 1909 zich voor het eerst enkele penningen had aangeschaft. Beide initiatieven gingen ongetwijfeld uit van Joseph Casier, die zowel voorzitter van de medaillevereniging als lid van de Museumcommissie was. De schenkingen van de vereniging vormden dus de basis van de verzameling medailles die zich thans in het museum bevindt en maken er trouwens nog altijd de hoofdmoot van uit. De public-relations die door de Gentse medaillevrienden werd gevoerd, resulteerde bovendien in een aantal giften van kunstenaars en particulieren aan de museumverzameling.

De periode waarin de verzameling werd opgebouwd is zeer kort geweest, vermits de laatste echt belangrijke uitbreiding uit 1921 dateert. Toen ging Georges Brunin op rust als conservator van het "*Cabinet Numismatique de la ville de Gand*" en werd dit ensemble van munten, penningen en loodjes verdeeld over verscheidene Gentse Musea. Het Museum van Schone Kunsten kreeg er een klein deeltje van toegewezen : een veertigtal kunstmedailles, meestal uit de 19de eeuw en dus over het algemeen iets ouder dan de al aanwezige stukken. Na het overlijden van Joseph Casier in 1925 viel de opbouw van de collectie helemaal stil, enkele geïsoleerde giften van privé-personen niet te na gesproken. De medaillekunst was dan trouwens overal in Europa sterk op de terugweg.

De verzameling bestaat uit 376 verschillende stukken waarvan 73 zich in het Bijlokemuseum bevinden.

Ter illustratie volgen hier uit de verzameling vier stukken uit evenveel verschillende landen.

1. DUITSLAND

Medaille Academie Wetenschappen Berlijn, 1908

- Vz. Buste van Leibnitz met lange pruik; rondom, ACADEMIA BORVSSICA SCIENTIARVM ; links van Leibnitz gegraveerd, DIGNA ; rechts gegraveerd, DIGNIS
- Kz. Een arend in de vlucht met beneden hem wolken en een paleis met op de achtergrond enkele torens; links in het veld, COGNATA / AD SIDERA / TENDIT ; rondom een verdiepte boord versierd met blaadjes; onder de afsnede van het paleis, OERTEL 8.
- Rond, zilver, Ø 45,6 mm., 38 gr., gladde rand met instempeling SILBER 990
- Graveur : Constantin Starck.
- Atelier : Otto Oertel Berlijn.

Herkomst : Gift van de "Société Gantoise des Amis de la Médaille" afkomstig uit het Medaillesalon te Brussel in 1910 (Referentie MSK : Folio 229, 1911-DE, nr. 2).

Historische context :

Deze prijsmedaille van de Academie voor Wetenschappen te Berlijn, geslagen van 1906 tot 1910, stelt op de voorzijde zijn stichter voor, Gottfried Wilhelm Leibnitz, wijsgeer, wiskundige, natuurkundige, historicus, jurist, diplomaat en theoloog. Hij werd geboren te Leipzig op 1/7/1646 en werd op 15-jarige leeftijd student in zijn geboortestad, maar promoveerde te Altsdorf, wegens zijn jeugdige leeftijd afgewezen te Leipzig.

Hij reisde veel en voerde een drukke briefwisseling over wijsgerige begrippen. In de bibliotheek van Hannover zijn 15.000 brieven aan 1.000 personen bewaard.

Door het huwelijk van zijn leerlinge prinses Sofie met Frederik I van Brandenburg werd hij naar Berlijn gelokt en richtte er in 1700 de Academie voor Wetenschappen op.

Duitsland wijdde in 1966 een herdenkingsmunt van 20 Mark aan de 250ste verjaardag van zijn overlijden te Hannover op 14/11/1716.

Ieder jaar werd op Leibnitz-dag (1 juli) één gouden en drie zilveren prijsmedailles uitgereikt voor opmerkelijk wetenschappelijk werk.

Constantin Starck (° Riga 2/3/1866 - † Berlijn 22/8/1939)

Constantin Starck kreeg zijn opleiding aan de Academie van Stuttgart bij A. Wolf, F. Schaper, F. Hertor en R. Begas. Later werd hij zelf leraar aan de Academie voor Schone Kunsten te Berlijn.

De kunst van Starck komt het best tot zijn recht in zijn klassieke uitbeeldingen. Hij werkte veel samen met het medaille-atelier Otto Oertel te Berlijn en vervaardigde ongeveer veertig medailles tussen 1893 en 1900. De verzameling in het Museum bevat drie stukken van zijn hand.

Bibliografische referenties :

Cat. WT1910, nr. 64(2/65), blz. 30.

FORRER, *op. cit.*, tome V, blz. 666-667.

Oosthoeks..., tome 9, blz. 198-199.

M. HEIDEMANN, *op. cit.*, nr. 290, blz. 163.

2. FRANKRIJK

Eenzijdige plaket "Au Cimetière", z.d.

Vz. Drie treurende figuren in driekwart rugaanzicht gehuld in lange mantels en kappen; de figuur vooraan is geknield en de twee andere staan rechtop; links ervan een vage weergave van een grafzerk met kruis, versierd met bloemen; rechts onderaan gegraveerd, P. LENOIR

Kz. -

Rechthoekig, brons gegoten plaketpenning, 100,8 x 74,6 mm., gladde rand.

Graveur : Pierre Lenoir.

Herkomst : Aangekocht door "*Société Gantoise des Amis de la Médaille*" op het Salon van de Medaille tijdens de Wereldtentoonstelling te Gent in 1913 en door hen geschonken aan het Museum (Referentie MSK : Folio 398, 1913-AO, nr. 30).

Pierre-Charles Lenoir (° Parijs 22/5/1879 - † 1953)

Pierre-Charles Lenoir was de zoon van de beeldhouwer Charles-Joseph Lenoir en kreeg van hem zijn eerste opleiding. Later had hij Peter, Roty, Chaplain en Mercier als leraars.

Lenoir bewam tijdens zijn loopbaan de hoogste internationale onderscheidingen. Hij realiseerde, in opdracht van de Franse staat en openbare instellingen, talrijke monumenten en standbeelden, zoals deze aan het Parijse Muziekconservatorium. Hij werkte ook als graveur voor de Monnaie de Paris en was vertegenwoordigd op de grote Belgische medaille-salons met zijn numismatisch oeuvre. De verzameling van het Museum bevat twee stukken van Lenoir.

Bibliografische referenties :

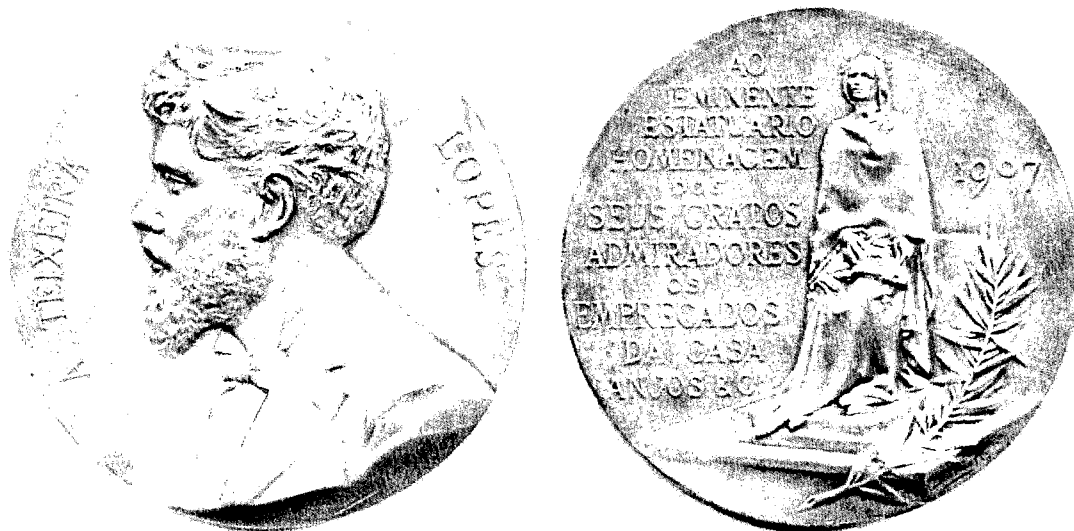
Cat. WT1913, lijst 278, nr. 12, blz. 143.

FORRER, *op. cit.*, tome III, blz. 393 en tome VII, blz. 547 tot 549.

Catalogue Général..., *op. cit.*, tome 3, blz. 238

3. PORTUGAL

Medaille Teixeira Lopes, 1907

Vz. Buste van Teixeira driekwart naar links; rondom, A. TEIXEIRA LOPES ; onder de afsnede van de buste gegraveerd, *Simoes (sob) 1907*

Kz. Een vrouw, met lang gewaad en kap, zit in vooraanzicht op een troon met rechts ervan een palmtak en erboven, 1907 ; links van de afbeelding, AO / EMINENTE / ESTATUÁRIO / HOMENAGEM / dos / SEUS GRATOS / ADMIRADORES / os / EMPREGADOS / DA CASA / ANJOS & C^{IA} ; rechts op de afsnede van de troon incuus, *Simões(sob)*

Rond, zilver, Ø 69,3 mm., 88 gr.

Graveur : José Simões D' Almeida.

Herkomst : Gift van de kunstenaar aan de "*Société Gantoise des Amis de la Médaille*" tijdens het Medaillesalon te Brussel in 1910 (twee exemplaren waarvan één in het MSK onder referentie : folio 140, 1911-T, nr. 136 en één in het Bijlokemuseum onder nr. N 2315).

Historische context :

António Teixeira Lopes (° Nova de Gaia 12/11/1866 - † 21/6/1942), Portugees beeldhouwer, studeerde af in 1884 aan de "*Academia de Belas-Artes*" in Oporto. In 1885 trok hij naar Parijs om er te gaan studeren bij Paul Berthet en Jean Cavalier aan de Ecole des Beaux Arts. Hij stelde er, tussen 1887 en 1893, elk jaar tentoon op de Parijse Salons en op Internationale tentoonstellingen. Toen hij in 1895 naar Portugal terugkeerde genoot hij reeds een grote bekendheid. Hij vestigde zich te Oporto en gaf er les aan de Escola de Belas-Artes.

Zijn werken en modellen zijn tentoongesteld in zijn huis in Vila Nova de Gaia dat in 1927 omgevormd werd tot het "*Teixeira Lopes Museum*".

De kunstenaar werd, door zijn collega, José Simões d'Almeida op deze zeer mooie medaille vereeuwigd.

José Simões d'Almeida (° Figueiró dos Vinhos 24/4/1844 - † Figueiró dos Vinhos 13/12/1926)

Op de leeftijd van twaalf jaar ging José d'Almeida studeren aan de Academie van Lissabon waar hij tevens als leerjongen in dienst trad bij de Munt. In 1867 werd hij door de Portugese regering naar Parijs gestuurd om zich te vervolmaken. Na twee jaar studie aan de "*Académie Julien*" verbleef hij tussen 1870 en 1872 te Rome, keerde daarna naar Lissabon terug waar hij zich toelegde op beeldhouwen en medaillekunst en introduceerde, samen met João da Silva, de moderne medaillekunst in Portugal.

Bibliografische referenties :

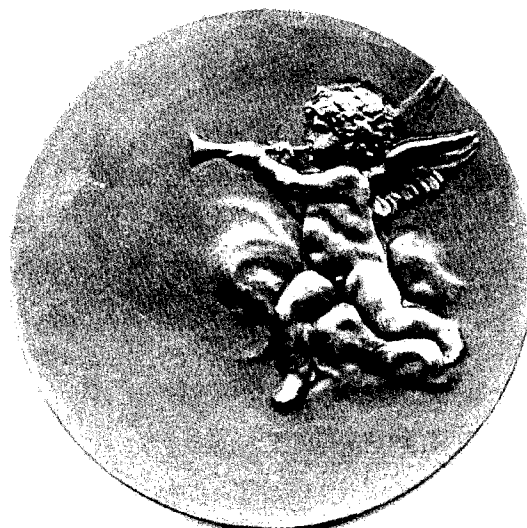
Cat. WT1910, nr. 244 (1/2), blz. 156.

The Dictionary of Art, tome 28, blz. 748-749 en tome 30, blz. 417.

FORRER, *op. cit.*, tome V, blz. 506 tot 510.

4. VERENIGDE STATEN

Medaille Motherhood, (1910-1911)

Vz. Een vrouw zit driekwart naar links met een kussen achter haar rug en houdt een baby in een doek gewikkeld tegen haar aangedrukt; rondom bovenaan, MOTHERHOOD ; onderaan rechts langs de rand, V.D. Brenner

Kz. Een gevleugelde cupido in de wolken blaast op een trompet naar links.

Rond, brons, Ø 69,7 mm., 150 gr.

Graveur : Victor David Brenner.

Atelier : Joseph K. Davidsons's Sons, Philadelphia.

Herkomst : Gift van de "*Société Gantoise des Amis de la Médaille*" afkomstig uit het Medaillesalon te Brussel in 1910 (Referentie MSK : Folio 149, 1911-AC, nr. 114).

Historische context :

In 1909 werd te New York de "*Cercle of Friends of the Medallion*" opgericht. Zoals de meeste medailleverenigingen gaven ze regelmatig medailles uit waarvoor de beste Amerikaanse graveurs aangesproken werden zoals John Flanagan en Victor Brenner. De eerste wereldoorlog was de oorzaak van de teloorgang van de vereniging. Tussen 1909 en 1915 werden 12 medailles uitgegeven waarvan deze "*Motherhood*"/*Cupido*" de vierde was.

Aan de hand van de inschrijvingslijsten kan men aannemen dat voor iedere uitgave ongeveer 500 exemplaren werden geslagen.

Deze medaille werd aan de leden van de vereniging verdeeld in 1911 maar ze werd reeds door Brenner tentoongesteld op het Salon van de Medaille gehouden tijdens de Wereldtentoonstelling te Brussel in 1910. Hij stelde er 80 medailles tentoon.

Victor David Brenner (° Shavli, Rusland, 12/6/1871 - † New York 5/4/1924)

Victor Brenner, van Russische afkomst, kreeg zijn eerste opleiding van zijn vader en grootvader. In 1890 werden door de familie fondsen samengebracht om de overtocht van de jonge Brenner naar Amerika te betalen. Hij kwam in New York in dienst van een stempelsnijder en in 1896 volgde hij lessen aan de "*National Academy of Design*". Met behulp van de Numismatic Society kon hij zich te Parijs vervolmaken waar hij werkte bij Roty en Charpentier. In 1901 keerde Brenner terug naar New York waar hij zich een reputatie opbouwde als *gevestigd medailleur*.

In 1906 vervaardigde Brenner een plaket met de beeltenis van Lincoln, die hem de opdracht gaf het muntstukje van één cent te ontwerpen. Sinds 1909 is deze Lincoln cent het meest geslagen muntstukje ter wereld.

Bibliografische referenties :

- Cat. WT1910, nr. 137(31/32), blz 78.
FORRER, *op. cit.*, tome I, blz. 151 tot 153.
FORRER, *op. cit.*, tome VII, blz. 121.
J.V. NOBLE, *op. cit.*, blz. 223.
H. BERMAN, *op. cit.*, volume III, blz. 716.
Allgemeines Künstler Lexikon..., *op. cit.*, band 14, blz. 124.

BIBLIOGRAFIE

H. BERMAN, *Bronzes, Sculptors & Founders, 1800-1930*, Volumes I à IV, Chicago, 1981

L. FORRER, *Biographical dictionary of medallists coin- gem- and seal-engravers, mint-masters etc. Ancient and modern. With references to their works. B.C. 500 - A.D. 1900*, New-York, tome 1 tot 8, 1904 tot 1930.

M. HEIDEMANN, *Medaillenkunst in Deutschland von 1895 bis 1914*, Deutsche Gesellschaft für Medaillenkunst, Berlin, 1998.

J.V. NOBLE, *The Society of Medalists*, in *The medal in America*, Conference at the American Numismatic Society, New York, Sept; 26-27, 1987.

- *Algemene Wereldtentoonstelling te Gent in 1913, Groep II, Schone Kunsten, Deel II - Miniaturen - Medailles - Bouwkunde*, Brussel 1913.
- *Allgemeines Künstler Lexikon, die Bildenden Künstler aller Zeiten un Völker*, K.G.Saur, München-Leipzig, vanaf 1983 (band 1).
- *Catalogue Général Illustré des Editions de la Monnaie de Paris*, tome 3.
- *Exposition Internationale et Universelle de Bruxelles en 1910 organisée sous le patronage et avec le concours du gouvernement Belge - Groupe II : Beaux-Arts Classe 9B : Gravure en Médailles, Salon Internationale de la Médaille Contemporaine - Catalogue -*, Brussel, 1910.
- *Oosthoeks Encyclopedie*, editie 1964.
- *The Dictionary of Art*, 34 volumes, Londen 1996.

Gebruikte afkortingen

Cat. WT1910 *Cataloog van "Exposition Internationale et Universelle de Bruxelles en 1910 organisée sous le patronage et avec le concours du gouvernement Belge - Groupe II : Beaux-Arts Classe 9B : Gravure en Médailles, Salon Internationale de la Médaille Contemporaine - Catalogue -*, Brussel, 1910".

Cat. WT1913 *Cataloog van "Algemene Wereldtentoonstelling te Gent in 1913, Groep II, Schone Kunsten, Deel II - Miniaturen - Medailles - Bouwkunde*, Brussel 1913".

MSK

Museum voor Schone Kunsten te Gent

Het referentienummer van het Museum bestaat uit een folio-nummer (volgnummer in inventarisboek) en een inventarisnummer dat bestaat uit het jaartal van verwerving gevolgd door een letter (in volgorde van binnenkomen). De medailles die een referentienummer in het Bijlokemuseum vermelden bevinden zich thans in dit museum maar behoorden oorspronkelijk tot de verzameling van het Museum voor Schone Kunsten.

TRAVAIL ET PROGRÈS

Luc Vandamme

In zijn prachtig werk *Medailles rond de Belgische aanwezigheid in Midden-Afrika 1876-1960* beschrijft Marc Vancaenbroeck onder nr.208 een medaille die het gezag van de inlandse Hoofden moest bevestigen bij de uitoefening van de plaatselijke gebruiken.

Vz. TRAVAIL ET PROGRÈS (bovenaan)

Vijfpuntige ster binnen een gepareelde cirkel, onderaan langs de rand een lauriertak gekruist met een eiketak.

Kz. * CONGO BELGE * (bovenaan)

* BELGISCH - CONGO * (onderaan)

••~*~•• / SOUS - CHEFFERIE / INDIGÈNE / ••~*~•• / INLANDSCHE /
ONDER - HOOFDIJ / ••~*~•• (in het veld)

Bij één van mijn opzoekingen in het archief van het Koninklijk Paleis vond ik echter, naar mijn mening, een variante van deze medaille.

Waaruit bestaan de verschillen?

1° De lettertypes zijn zeker niet dezelfde.

2° De spaties tussen de letters van het bovenschrift CONGO BELGE staan verder uit elkaar. De C van CONGO BELGE staat daardoor langs de S van SOUS-CHEFFERIE en de E van CONGO BELGE staat langs de E van SOUS-CHEFFERIE.

3° De letters van de tekst in het veld zijn groter.

Het gebruikte lettertype lijkt mij moderner te zijn, dus zal deze variant vermoedelijk wel van een latere datum zijn.

HULP GEVRAAGD

Graag had ik geweten wat de bedoeling zou geweest zijn van volgende speldjes:

1. LAEKEN

Vz. LAEKEN (bovenaan)

Brabantse (?) leeuw met rode tong & klauwen naar links.

32 x 42mm, brons, geëmailleerd, uitgevoerd als speldje.

2. FSBH / BSVG

Vz. FSBH (links, van boven naar onder) / BSVG (rechts, van boven naar onder). In het midden drie schakels van een ketting, gekleurd met de Belgische driekleur.

24 x 30mm, brons, geëmailleerd, uitgevoerd als speldje.

wat zou dit zijn?

Nog in het archief van het Koninklijk Paleis bevinden zich enkele stukken, waarvan ik niet weet voor wat ze precies zijn gebruikt. Ze lijken sterk, qua bedoeling, op de medailles *Travail et progrès* zoals ze zijn beschreven in het prachtig werk *Medailles rond de Belgische aanwezigheid in Midden-Afrika 1876-1960* door Marc Van Craenbroeck. Trouwens het gebruikte lettertype komt sterk overeen met deze gebruikt op een variant zoals die door mij werd beschreven in een vorig artikel. Maar oordeel zelf.

1. Garde Forestier - Boswachter

Vz. ETAT INDEPENDANT / DU CONGO (bovenaan)

(gegraveerde letter) C / GARDE FORESTIER / N° (gegraveerde nummer) 170

Tekst in een versierd kader.

Getekend onderaan rechts: FISCH&C°

Kz. Blanco

Fisch, 35 x 45mm, brons

1

2

2. MESSENGER / BODE

Vz. ETAT INDEPENDANT / DU CONGO / (gegraveerde letter) C / MESSENGER /

N° (gegraveerde nummer) 232

Tekst in een versierd kader.

Getekend onderaan rechts: FISCHC°

Kz. Blanco

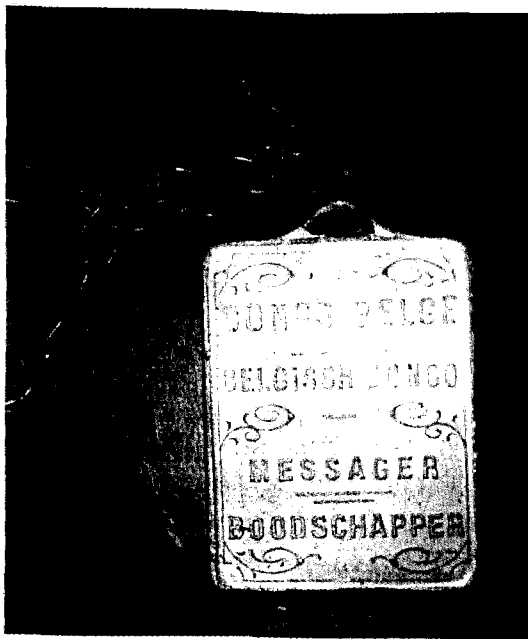
Fisch, 35 x 50mm, nikkel.

3. MESSEGER / BODE

Vz. CONGO BELGE / _____ / BELGISCH-CONGO / - / MESSEGER / _____ /
BOODSCHAPPER
Tekst in versierd kader.

Kz. Blanco

Fisch (?), 35 x 50mm, nikkel

3

4

4. MESSEGER / BODE

Vz. ETAT INDEPENDANT / DU CONGO / - / COMITÉ SPECIAL / - DU - /
KATANGA / - / MESSEGER
Tekst binnen kader.
Getekend onderaan rechts: J.Fisch

Kz. Blanco

Fisch, 35 x 50mm, nikkel